

Feledy Gyula

Hosszú és nehéz utat tett meg első portréitől, amelyekén személyes benyomásait és élményeit klasszicizáló—realista előadásmódban fejezte ki, önálló rajzi világának kiteljesedéséig.

Feledy Gyula (Miskolc, Derkovits u. 14. 3529) 1928. május 13-án született Sajószentpéteren, bányászcsaládból. Művészeti tanulmányait 1947-ben kezdte meg a Derkovits kollégiumban, innen került a Képzőművészeti Főiskolára, majd három éven át a krakkói képzőművészeti akadémia hallgatója volt. A diploma megszerzése után, 1952-ben szaktanár lett a Képzőművészeti Főiskolán, amelyet azonban 1955-ben otthagytott, és végleg Miskolcon telepedett le. Rendszeresen szerepelt a budapesti és a miskolci országos kiállításokon, a miskolci grafikai biennálékon; 1967-ben Miskolcon, 1979-ben Budapesten a Műcsarnokban volt gyűjteményes kiállítása.

*

Művészetének jellemző vonása a gondolatiság, ezen belül is a nemzeti öntudatra eszméltetés, nemzeti méltóságunk hirdetése. Azokhoz az alkotókhoz tartozik, akiknek művészetében a kor eleven valósága lüktet. Ez határozza meg témáit is: előbb a háborúról és a békéről szolt, ezzel egyidejűleg újra meg újra a bányászélet örömeiről és nehézségeiről, majd (Petőfi szavaival) a „szellem és a szerelem” világának meghódítására indult az *Énekek éneke*, *Madách* halhatatlan drámájának, *Az ember tragédiájának*, valamint *Babits Mihály* verseinek parafrázisaival. A nemzeti felelősségtudat mind erősebbé vált későbbi műveiben, amelyekben előbb nemzetünk két nagy alakját, a parasztvezér *Dózsa* forradalmiságát és *Bartók* magyarságában is egyetemes voltát idézte meg, majd a náci-fasiszta erőszaknak ellenálló

karancslejtői bányászoknak állított emléket. Ezt követően a magyar avantgarde egyik első mesterének, *Kassák Lajos*nak szentelt sorozatot *Variációk anyám nyelvére* címmel: az anyanyelvről mondandókat Kassák megalkuvás nélküli következetességével, az egyetemes művészet magasába emelkedő szellemével kötötte össze. Újabb alkotásainak középpontjában a művésznek a megbolydult 20. századi világban elfoglalt helyzete áll; a küzdelem és a csalódás örök emberi problémáival viaskodik, hol tanácstalanul bánkódva, hol pedig győzelemittasan dalolva.

*

Feledy Gyula művészete mind szellemiségében, mind formai elgondolásaiban szervesen illeszkedik a magyar hagyományokhoz, ugyanakkor megértette és feldolgozta magában a kortárs művészet forradalmainak vívmányait is. Akár a közelmúlt magyar költészetéhez, akár a korai középkor siratóénekeihez nyúlt, művészetét szocialista gondolkodásmód, a nemzetéért érzett felelősség tudata hatotta át. Műveinek jellemző vonása az intenzív totalitás: az elkötelezett művészek útját járja, akik a művészi alkotás értelmét és célját intellektuális, filozófiai—etikai kérdések felvetésében és megválaszolásában látják, s eközben újíttja meg a formát. Sajátosan modern, korszerű eszközökkel teremtett új képi világot a törött vonal, a belépő folt és két-három szín tömörítő erejével. A kör, amelyben mozog — a nemzeti lét s ezen belül a munka, a szerelem és a halál nagy kérdései — felölelik az emberi élet teljességét. A tradíciót szervesen őrzi, mint egy történelmi fordulókat létrehozó, átélő és elszenvedő nemzedék tagja, akinek tevékenysége ma már a kortárs művészettörténet egy darabjává nemesedett.

Láncz Sándor